

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ และนิสิต นักศึกษาที่มีต่อศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

- 1.1 อาจารย์ที่สอนดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาจาก 6 สถาบัน จำนวน 101 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามสูตรของแบบยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling)
- 1.2 นิสิต นักศึกษาที่เรียนสาขาดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาจาก 6 สถาบัน จำนวน 321 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามสูตรของแบบยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling)
- 1.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านศูนย์การเรียนรู้หรือด้านดนตรีจำนวน 10 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling)
- 1.4 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศูนย์การเรียนรู้หรือด้านดนตรี จำนวน 3 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับอาจารย์ และนิสิต นักศึกษา สาขาดนตรี ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสำรวจ สภาพและความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต นักศึกษาสาขาดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา เกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบโดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ลักษณะคำถามเป็นแบบรายการตรวจสอบ (Check List) และแบบสอบถามปลายเปิด ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรี ในสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัด ศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ในข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบโดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ตอนที่ 2 แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ข้อใหญ่ โดยข้อคำถามทั้งหมดมาจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยร่วมกับผลการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต นักศึกษา เกี่ยวกับการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับความต้องการเป็น 5 ระดับ

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินและรับรองต้นแบบ ชิ้นงานวิจัย เป็นแบบรับรองความเหมาะสมของรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีใน สถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิในการรับรองรูปแบบ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับความต้องการเป็น 3 ระดับ และตอนที่ 3 แบบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับต้นแบบชิ้นงานวิจัยตามความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต นักศึกษาศาขาดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 6 แห่ง อาจารย์ จำนวน 90 ชุด และนิสิต นักศึกษา จำนวน 321 ชุด ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตนเอง ได้รับกลับคืนจำนวน 55 ชุดและ 278 ชุด คิดเป็นร้อยละ 61.11 และ 86.60 ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ในข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ได้จัดส่งข้อมูลสรุปผลการสำรวจความต้องการการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาจากอาจารย์ และนิสิต นักศึกษา จาก 6 สถาบัน จำนวน 10 ท่าน โดยดำเนินการส่งด้วยตนเองและบางส่วนส่งทางไปรษณีย์ ได้รับคืนจำนวน 10 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อกำหนดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมากำหนดเป็นข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา และความคิดเห็นของอาจารย์ และนิสิต นักศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาที่มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} = 3.50 - 5.00$) มาสร้างเป็นรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินและรับรองรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เป็นการรับรองรูปแบบในการนำรูปแบบที่ได้ไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น และข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต นักศึกษา สาขาดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ที่เป็นแบบเลือกตอบด้วยการหาค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยคัดเลือกรายการที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} = 3.50-5.00$) มาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ที่เป็นแบบเลือกตอบด้วยการหาค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบความเรียงและตาราง โดยคัดเลือกรายการที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{X} = 3.50-5.00$) ส่วนข้อรายการที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.50 - 3.49$) ถือว่าเป็นข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ และเห็นว่าควรมีในการจัดศูนย์การเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ส่วนการคัดเลือกรายการของค่าร้อยละ คือ คัดเลือกความคิดเห็นตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป

4.3 วิเคราะห์แบบสอบถามการประเมินและรับรองรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาของผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลแบบรับรองที่เป็นแบบเลือกตอบด้วยการหาค่าสถิติเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำเสนอในรูปแบบความเรียงและตาราง เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกรายการที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากขึ้นไป ($\bar{X} = 1.50 - 3.00$)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ และนิสิต นักศึกษาที่มีต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

1. สภาพปัจจุบันของสาขาวิชาดนตรีศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

สภาพในปัจจุบันสาขาวิชาดนตรีศึกษา มีสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่จำกัด จึงมีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นิสิต นักศึกษาไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะห้องซ้อมเดี่ยว และห้องซ้อมสำหรับกลุ่มย่อย (Chamber music) ที่มีคุณภาพ ส่วนการบริการอื่นๆ เช่น สถานที่ให้บริการฟัง

เพลง เครื่องดนตรีต่างๆ ควรมีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ และปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัย และมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของนิสิต นักศึกษา

สภาพปัจจุบันสาขาวิชาดนตรีศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์และนิสิต นักศึกษา มีความพึงพอใจทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า

สถานที่รวบรวมหนังสือ วารสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรี โน้ตเพลง ซีดี มากที่สุด คือ หอสมุดกลาง รองลงมา คือ ห้องสมุดดนตรีของคณะ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนด้านดนตรี โดยเฉพาะ เช่น คณะดุริยางคศาสตร์ ม.ศิลปากร และวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ส่วนห้องสมุดศิลปนิเทศ เป็นที่รวบรวมความรู้ทั้งด้านดนตรี และนาฏศิลป์ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในคณะที่มีการเรียนการสอนทั้งด้านดนตรี และนาฏศิลป์ เช่น คณะศิลปกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการบริการภายในหอสมุดกลาง/ห้องสมุดดนตรี/ห้องสมุดศิลปนิเทศ มีการให้บริการสื่อวัสดุอุปกรณ์ด้านดนตรี เช่น หนังสือ โน้ตเพลง ซีดี ให้ใช้เฉพาะภายในห้องที่ให้บริการ บางแห่งมีบริการยืม – คืนวัสดุอุปกรณ์ด้านดนตรี เช่น หนังสือ โน้ตเพลง ซีดี เครื่องดนตรี โดยทั้งอาจารย์และนิสิต นักศึกษา มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ด้านสื่อการเรียนการสอน ที่ให้บริการในหอสมุดกลาง/ห้องสมุดดนตรี/ห้องสมุดศิลปนิเทศ คือ หนังสือด้านดนตรี โน้ตเพลง ซีดี เครื่องเล่นซีดี/วีซีดี/ดีวีดี และคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูล นอกจากนี้มีการให้บริการคอมพิวเตอร์ในส่วนของสาขาดนตรีศึกษา เพื่อใช้ในการเรียนการสอนดนตรี และการทำงาน โดยทั้งอาจารย์และนิสิต นักศึกษา มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ยกเว้นในด้านของคณาจารย์ ส่วนใหญ่นำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนของส่วนตัวมาใช้ประกอบการสอน โดยมีความพึงพอใจในระดับมาก

ด้านกิจกรรม มีการเปิดสอนโปรแกรมพื้นฐานด้านดนตรี เช่น Finale, Sibelius ,Logic Pro โดยจัดขึ้นในหลักสูตรการเรียนการสอน และให้คำปรึกษา แนะนำด้านดนตรีโดยอาจารย์ด้านดนตรี โดยทั้งอาจารย์และนิสิต นักศึกษา มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ด้านการจัดพื้นที่ภายในสาขาวิชาดนตรีศึกษา มีการจัดห้องซ้อมเดี่ยว สำหรับเรียนทักษะเพิ่มเติมนอกชั่วโมงเรียน ห้องซ้อมดนตรีขนาดกลาง (3-8 คน) ห้องสำหรับแสดงคอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music) ประมาณ 3-8 คน สถานที่ให้บริการฟังเพลง และสถานที่ให้บริการคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนดนตรีและการทำงาน โดยทั้งอาจารย์และนิสิต นักศึกษา มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

2. ความต้องการในการจัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

จากการศึกษาความต้องการในการจัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา จากอาจารย์และนิสิต นักศึกษา ทุกด้านมีความต้องการในระดับมากถึงมากที่สุด พบว่า ระดับมากที่สุด คือ ควรมีการจัดห้องขนาดต่างๆ ตามลักษณะการใช้งานให้เพียงพอกับความต้องการของ อาจารย์และนิสิต นักศึกษาตามลำดับ ดังนี้ ห้องสำหรับแสดงคอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music) ประมาณ 3-8 ห้อง รองลงมาคือ ห้องซ้อมเดี่ยว สำหรับเรียนทักษะเพิ่มเติมนอกชั่วโมงเรียน โดยอาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำให้แก้ไขในจุดบกพร่อง และห้องซ้อมดนตรีขนาดกลาง (3-8 คน) นอกจากนี้ คณาจารย์เห็นว่า ควรมีสถานที่รวบรวมหนังสือ วารสารที่เกี่ยวกับดนตรี โน้ตเพลง ซีดีเพลง ส่วนนิสิต นักศึกษาเห็นว่าควรมีการให้คำปรึกษา แนะนำด้านดนตรีโดยอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีด้วย

จากการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันสาขาดนตรีศึกษาในประเทศไทย ยังขาดอุปกรณ์ทางการเรียนการสอนดนตรีทุกด้าน และยังไม่มีความมาตรฐานที่ดีในการสรรหาสื่อการสอน รวมทั้ง โน้ตเพลง ซีดี ฯลฯ จึงควรมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ให้บริการทั้งโสตทัศนูปกรณ์และอุปกรณ์ทางวิชาการด้านดนตรี ตำราไทยและต่างประเทศที่ทันสมัย เพื่อให้อาจารย์ และนิสิต นักศึกษาได้มีความรู้ทันข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงด้านดนตรีอย่างเป็นระบบ โดยมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลโดยตรง ตลอดจนห้องซ้อมและห้องแสดงควรได้รับการออกแบบที่เหมาะสมและมีจำนวนที่พอเพียงกับความต้องการ โดยอาจารย์ และนิสิตนักศึกษาเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ร้อยละ 98.92 และ 98.18 ตามลำดับ

อาจารย์ และนิสิต นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ การศึกษาจำเป็นต้องครอบคลุมทั้งวิชาการและศิลปะ ดนตรีศึกษาเป็นแขนงส่วนหนึ่งในมหาวิทยาลัย จึงควรมีสถานที่หรือ ศูนย์กลางรวบรวมความรู้ด้านดนตรีโดยเฉพาะเนื่องจากยังขาดแหล่งค้นคว้าด้านดนตรี เป็น แหล่งข้อมูลที่สำคัญให้กับอาจารย์ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง และเป็นที่ให้คำปรึกษาด้านดนตรี บริการ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริม พัฒนา ทักษะการเรียนรู้ด้านดนตรีได้มากยิ่งขึ้นทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาศักยภาพและมาตรฐาน วงการดนตรีให้มีคุณภาพ และเป็นการขยายฐานความรู้ด้านดนตรีให้กว้างขวางมากขึ้น ในแง่ของ ข้อมูลเพลง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับดนตรี และเป็นการอนุรักษ์ดนตรี และยกระดับมาตรฐานด้านดนตรีให้ เทียบเท่าต่างประเทศ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้

การจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ควรจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีเป็นแบบเอกเทศ คือ เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่แยกอิสระจากห้องเรียน ดำเนินงานแบบอิสระโดยมีสาขาวิชาดนตรีศึกษาเป็นผู้ดำเนินงานรับผิดชอบ มีลักษณะเป็นห้องหรือสถานที่เอกเทศ และตั้งอาคารอยู่ในที่ซึ่งเป็นศูนย์กลางอาคารเรียนต่างๆ ของสาขาวิชาดนตรีศึกษา โดยบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี ควรเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี และผู้ที่จบการศึกษาทางด้านดนตรี ประจำศูนย์การเรียนรู้โดยเฉพาะ

การจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ที่ผู้วิจัยศึกษามี 4 ด้าน คือ 1) การจัดบริการในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี 2) สื่อการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี และ 4) การจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดบริการ จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทการให้บริการในศูนย์การเรียนรู้ การให้บริการสื่อรูปแบบต่างๆ และการให้บริการสถานที่แก่บุคคลทั่วไป
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุอุปกรณ์ดนตรี โดยสื่อประเภทเสียงจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทเพลงดนตรีไทย และประเภทเพลงดนตรีสากล และสื่อโสตทัศนอุปกรณ์
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกเป็น 4 ประเภท คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมกลุ่ม การจัดกิจกรรมรายบุคคล และการจัดกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป
4. ด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ การจัดพื้นที่สำหรับให้บริการ การจัดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ และการจัดพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ จากการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรีทั้ง 3 ประเภท จึงนำมาสู่การจัดวางพื้นที่การใช้งานตามลักษณะของสื่อกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

1. ด้านการจัดบริการ

ด้านการจัดบริการ จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ ประเภทการให้บริการในศูนย์การเรียนรู้ การให้บริการสื่อรูปแบบต่างๆ และการให้บริการสถานที่แก่บุคคลทั่วไป โดยข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้

1.1 ประเภทการให้บริการในศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย การบริการยืม-คืน เฉพาะภายใน ศูนย์ฯ การบริการยืม-คืนระหว่างศูนย์ฯ ต่างๆ การค้นหาข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และบริการ สืบค้นข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต

1.2 การให้บริการสื่อรูปแบบต่างๆ ประกอบด้วย ซ่อมแซม บำรุง รักษา วัสดุและสื่อต่าง ๆ ให้ อยู่ในสภาพที่ดี จัดและเก็บรักษาอย่างเป็นระบบพร้อมที่จะให้บริการ

1.3 การให้บริการสถานที่แก่บุคคลทั่วไป ประกอบด้วย สถานที่เพื่อจัดการศึกษาซ่อมเสริม ฝึกอบรม และการวิจัย แก่บุคคลทั่วไป สถานที่เพื่อเรียนทักษะเพิ่มเติมแก่บุคคลทั่วไป สถานที่จัด กิจกรรมการแสดงดนตรีแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป และเป็นศูนย์กลางการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ และเผยแพร่ข่าวสารทันสมัย

2. ด้านสื่อการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ดนตรี โดยสื่อประเภทเสียงจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ดนตรีไทย และดนตรีสากล และสื่อ โสตทัศนอุปกรณ์ โดยข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีใน สถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้

2.1 สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วย หนังสือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรี เอกสาร/ ตำราเรียน/แบบเรียนเกี่ยวกับดนตรี หนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรมดนตรี สารานุกรมดนตรี หนังสือหายาก เช่น หนังสือต้นฉบับ โน้ตเพลงต้นฉบับที่มีความเก่าแก่ รายงานการวิจัย/ ค้นคว้า ที่เกี่ยวข้องกับ ดนตรี (Research Collection) ผลงานนิสิตระหว่างเรียนที่ดีเด่น/ ผลงานโครงงานของนิสิตชั้นปีที่ 4 (Senior Project) โน้ตเพลงต่างๆ หนังสือแนะนำแนวการศึกษาเกี่ยวกับดนตรี นิตยสารดนตรี วารสาร ดนตรี หลักสูตรด้านดนตรีของสถาบันต่างๆ ชุดการสอน รูปภาพ เช่น เครื่องดนตรีประเภทต่างๆ นักประพันธ์เพลง เป็นต้น และแผนภูมิ เช่น การเปิด- ปิดนิ้วของเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ

2.2 สื่อวัสดุอุปกรณ์ดนตรี ประกอบด้วย เครื่องดนตรีขนาดใหญ่ เช่น เปียโน หรือแกรนด์ เปียโน เป็นต้น ตัวอย่างเครื่องดนตรี แผ่นซีดีเพลงดนตรีไทย/สากล เทปเพลงดนตรีไทย/สากล เทปวีดิทัศน์การแสดงดนตรีไทย/สากล แผ่นวีซีดี ดีวีดี และวีดิทัศน์ การแสดงดนตรีไทย/สากล แผ่นวีซีดี ดีวีดี

และวีดิทัศน์ประเภทภาพยนตร์เพลง (Musical film) โดยสื่อประเภทเสียงจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทเพลงดนตรีไทย และประเภทเพลงดนตรีสากล ดังนี้

2.2.1 ประเภทเพลงดนตรีไทย ประกอบด้วยเพลงประเภทต่างๆ ดังนี้ เพลงเดี่ยวเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เพลงพื้นบ้านไทย ประเภทเพลงขับร้อง เช่น เพลงเถา เพลงตับ และเพลงเกร็ด เป็นต้น ประเภทเพลงบรรเลง เช่น เพลงหมอลำ เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรื่อง เพลงหางเครื่อง และเพลงออกภาษา เป็นต้น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญเสนอว่าอาจมีการแบ่งเพลงเป็นประเภทต่างๆ และควรมีเพลงประเภทแถบเอเชีย ประเทศเพื่อนบ้าน และเพลงพื้นบ้านที่อยู่ในชนบทห่างไกลมากๆ ด้วย

2.2.2 ประเภทเพลงของดนตรีสากล ประกอบด้วยเพลงประเภทต่างๆ ดังนี้ เพลงเดี่ยวเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เพลงพื้นบ้านประเทศต่างๆ ประเภทของบทเพลง เช่น ซิมโฟนี (Symphony) คอนแชร์โต (Concerto) โอเปร่า (Opera) ดนตรีบรรยายเรื่องราว (Program Music) บัลเลตต์ (Ballet) แชมเบอร์มิวสิก (Chamber Music) โซนาตา (Sonata) เพลงชุด (Suite) เพลงร้อง เช่น ออราทอริโอ (Oratorio) แคนตาตา (Cantata) แมส (Mass) แชนท์ (Chant) ฯลฯ เพลงสไตส์ต่างๆ และเพลงป๊อปปูล่า (Popular Music)

2.3 สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ ประกอบด้วย เครื่องเสียง โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องเล่นเทปดีวีดี เครื่องเล่นซีดี ดีวีดี/mp3/mp4 คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นแบบพกพาที่รองรับไฟล์ดิจิทัล เช่น iPod สื่อที่ใช้สายเคเบิล จานดาวเทียม เช่น เคเบิลทีวี อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมกลุ่ม การจัดกิจกรรมรายบุคคล และการจัดกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป โดยข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การจัดประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ดนตรี การจัดนิทรรศการที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ เช่น วันสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี การแสดงคอนเสิร์ตของวงต่างๆ และการจัดแนะแนวการศึกษาเกี่ยวกับดนตรี

3.2 การจัดกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนเนื้อหาตามหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนเป็นกลุ่ม การจัดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การจัดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้คอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม เกี่ยวกับโปรแกรมพื้นฐานด้านดนตรี เช่น Finale, Sibelius, Garage Band, Logic Pro เป็นต้น

3.3 การจัดกิจกรรมรายบุคคล ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมสอนเครื่องดนตรีตามวิชาเอก เป็นรายบุคคล และกิจกรรมการแสดงเดี่ยวดนตรี (Solo)

3.4 การจัดกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมร่วมมือกับ สถาบันและองค์กรอื่นๆ เช่น กรมศิลปากร ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย สถาบันดนตรียามาฮ่าฯลฯ และการจัดกิจกรรมในช่วงปิดเทอม เช่น การสอนทักษะเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ การสอนทฤษฎีดนตรี แก่บุคคลทั่วไป

4. ด้านการจัดพื้นที่

ด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ การจัดพื้นที่สำหรับ ให้บริการ การจัดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ และการจัดพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ โดยข้อรายการที่ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้

4.1 การจัดพื้นที่สำหรับให้บริการ ประกอบด้วย พื้นที่สำหรับทำงานของบุคลากร บริการยืม-คืน พื้นที่สำหรับเก็บสื่อโสตทัศน ยืม-คืน ตรวจเช็ค ซ่อมบำรุงสื่อโสตทัศน ห้องบริการสืบค้นข้อมูลทาง เครือข่ายอินเทอร์เน็ต พื้นที่ภายนอกศูนย์ฯ เป็นลานแสดงดนตรี และพื้นที่สำหรับมุมความรู้

4.2 การจัดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ ประกอบด้วย พื้นที่สำหรับศึกษารายบุคคล พื้นที่ว่าง สำหรับทำกิจกรรมโดยเฉพาะ อยู่มุมหนึ่งหรือด้านหนึ่ง แยกออกจากบริเวณอื่นๆ และห้องฉายวีดิทัศน์ โดยเฉพาะ

4.3 การจัดพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ ประกอบด้วย ห้องสำหรับทำกิจกรรมรายบุคคลหรือราย กลุ่ม พื้นที่สำหรับการใช้สื่อคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะ และแยกจากบริเวณอื่นๆ และห้องอัดเสียงที่มี คุณภาพ

การจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ด้านดนตรีทั้ง 3 ประเภท สามารถจัดวางพื้นที่การใช้งาน ตาม ลักษณะของสื่อและกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี โดยแบ่งพื้นที่การใช้งานออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วน หน้า ส่วนกลาง และส่วนหลัง แต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

พื้นที่ส่วนหน้า คือ บริเวณทางเข้าออกของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีเป็นพื้นที่สำหรับการ ให้บริการ โดยทางเข้าออกของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีควรอยู่ใกล้ถนน หากเป็นไปได้ควรมี ทางเข้าออกสองทาง คือ สำหรับเจ้าหน้าที่ และสำหรับผู้เข้าใช้บริการ บริเวณทางเข้า-ออกควรเป็นโถง โถง เพื่อใช้เป็นพื้นที่สำหรับจัดป้ายนิเทศและนิทรรศการ ลานจัดกิจกรรมการแสดงคอนเสิร์ตทั้ง ภายใน/ภายนอก ศูนย์การเรียนรู้ พื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ ให้บริการต้อนรับ หรือให้คำปรึกษา และ

บริการยืม-คืน มุมบริการสืบค้นข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และมุมพักผ่อน ให้บริการเครื่องดื่มแก่ผู้ใช้บริการ หรือร้านกาแฟ

พื้นที่ส่วนกลาง ถัดเข้ามาจากพื้นที่สำหรับการให้บริการ เป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ จัดวางชั้นหนังสือด้านดนตรี งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และวารสาร พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต พื้นที่สำหรับศึกษารายบุคคลหรือรายกลุ่ม พื้นที่ว่างสำหรับทำกิจกรรมโดยเฉพาะ อยู่มุมหนึ่งหรือด้านหนึ่ง พื้นที่สำหรับศึกษาสื่อทัศนโดยเฉพาะ มุมสำหรับบริการซีดีรอม และมัลติมีเดีย ห้องฉายวีดิทัศน์โดยเฉพาะ ห้องสัมมนา และห้องประชุมขนาดเล็ก

พื้นที่ส่วนหลัง เป็นพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เสียงอาจทำให้รบกวนกับผู้ที่ต้องการความเงียบ จึงควรแยกออกห่างกับพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ ในส่วนนี้ประกอบด้วย พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์สำหรับทำงานเพลง ห้องสำหรับจัดกิจกรรมรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ห้องแสดงคอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music) ห้องอัดเสียงที่มีคุณภาพ ห้องเก็บซ่อมบำรุง และห้องทำงานของเจ้าหน้าที่

ตอนที่ 3 รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ดนตรี ควรจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ดนตรีแบบเอกเทศ* คือ เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่แยกอิสระจากห้องเรียน มีลักษณะเป็นห้องหรือสถานที่เอกเทศ ตั้งขึ้นในบริเวณศูนย์กลางอาคารต่างๆ ของสาขาวิชาดนตรีศึกษา* เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการให้บริการ ภายในประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านดนตรีพร้อมในห้องหรืออาคาร ใช้สำหรับฝึกปฏิบัติการในด้านต่างๆ มีการดำเนินงานแบบอิสระโดยมีสาขาวิชาดนตรีศึกษาเป็นผู้ดำเนินงานรับผิดชอบ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี จึงควรมีความรู้ความเข้าใจด้านดนตรี เช่น อาจารย์ด้านดนตรีประจำศูนย์การเรียนรู้โดยเฉพาะ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีประจำศูนย์การเรียนรู้โดยเฉพาะ* และผู้ที่จบการศึกษาทางด้านดนตรี*

ศูนย์การเรียนรู้ดนตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการจัดบริการ ด้านสื่อการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ และด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดหัวข้อต่างๆ ดังนี้

* หมายถึง ขอรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

1. ด้านการจัดบริการ จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทการให้บริการในศูนย์การเรียนรู้ การให้บริการสื่อรูปแบบต่างๆ และการให้บริการสถานที่แก่บุคคลทั่วไป เช่น การบริการยืม-คืน เฉพาะภายในศูนย์ การบริการยืม-คืนระหว่างศูนย์ฯ ต่างๆ การค้นหาข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์/สืบค้นข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ซ่อมแซม บำรุง รักษา วัสดุและสื่อต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดี จัดและเก็บรักษาอย่างเป็นระบบพร้อมที่จะให้บริการ และเป็นสถานที่เพื่อจัดการศึกษาซ่อมเสริม ฝึกอบรม และการวิจัย แก่บุคคลทั่วไป

2. ด้านสื่อการเรียนการสอน* จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุอุปกรณ์ดนตรี และสื่อโสตทัศนอุปกรณ์ เช่น หนังสือ เอกสาร/ตำราเรียน/แบบเรียน หนังสืออ้างอิงที่เกี่ยวข้องกับดนตรี รายงานการวิจัย/ ค้นคว้า ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี (Research Collection) ผลงานนิสิตระหว่างเรียนที่ดีเด่น/ ผลงานโครงงานของนิสิตชั้นปีที่ 4 (Senior Project) โน้ตเพลงต่างๆ หนังสือแนะนำแนวการศึกษา นิตยสาร/วารสารดนตรี หลักสูตรด้านดนตรีของสถาบันต่างๆ เครื่องดนตรีขนาดใหญ่ เช่น เปียโน หรือแกรนด์เปียโน เป็นต้น แผ่นซีดีเพลงดนตรีไทย/สากล เทปเพลงดนตรีไทย/สากล เทปวีดิทัศน์การแสดงดนตรีไทย/สากล แผ่นวีซีดี ดีวีดี และวีดิทัศน์ การแสดงดนตรีไทย/สากล แผ่นวีซีดี ดีวีดี และวีดิทัศน์ประเภทภาพยนตร์เพลง (Musical film) เครื่องเสียง โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องเล่นเทปตลับ เครื่องเล่นซีดี ดีวีดี/mp3/mp4 คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นแบบพกพาที่รองรับไฟล์ดิจิทัล เช่น iPod และสื่อที่ใช้สายเคเบิล จานดาวเทียม เช่น เคเบิลทีวี อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกเป็น 4 ประเภท คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมกลุ่ม* การจัดกิจกรรมรายบุคคล* และการจัดกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป* เช่น การจัดประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ดนตรี การจัดนิทรรศการ การแสดงคอนเสิร์ตของวงต่างๆ การจัดแนะนำแนวการศึกษาเกี่ยวกับดนตรี การจัดการเรียนการสอนเนื้อหาตามหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนเป็นกลุ่ม/รายบุคคล การจัดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้คอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม เกี่ยวกับโปรแกรมพื้นฐานด้านดนตรี เช่น Finale, Sibelius, Garage Band, Logic Pro เป็นต้น การจัดกิจกรรมสอนเครื่องดนตรีตามวิชาเอกเป็นรายบุคคล กิจกรรมการแสดงเดี่ยวดนตรี (Solo) การจัดกิจกรรมร่วมมือกับสถาบันและองค์กรอื่นๆ และการจัดกิจกรรมในช่วงปิดเทอมแก่บุคคลทั่วไป

4. ด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ จำแนกเป็น 3 ประเภท โดยจัดแบ่งพื้นที่ตามลักษณะการใช้งานของสื่อและกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ คือ 1) พื้นที่ส่วนหน้าเป็นพื้นที่สำหรับให้บริการ เช่น พื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา และบริการยืม-คืน พื้นที่สำหรับจัดป้ายนิเทศและ

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าจำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

นิทรรศการ ลานจัดกิจกรรมการแสดงคอนเสิร์ตทั้งภายใน/ภายนอกศูนย์การเรียนรู้ มุมบริการสืบค้น ข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และมุมพักผ่อน เป็นต้น 2) พื้นที่ส่วนกลางเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ เช่น ชั้นหนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และวารสารดนตรี พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต พื้นที่สำหรับศึกษารายบุคคลหรือรายกลุ่ม พื้นที่ว่างสำหรับทำกิจกรรม พื้นที่สำหรับศึกษาสื่อโสตทัศน์ ห้องฉายวีดิทัศน์ และห้องสัมมนาขนาดเล็ก และ3) พื้นที่ส่วนหลังเป็นพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เสียงอาจทำให้รบกวนกับผู้ที่ต้องการความเงียบ จึงควรแยกออกห่างกับพื้นที่ สำหรับการเรียนรู้ ในส่วนนี้ประกอบด้วย พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์สำหรับทำงานเพลง ห้องสำหรับ จัดกิจกรรมรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ห้องแสดงคอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music) ห้องอัดเสียงที่มี คุณภาพ ห้องเก็บซ่อมบำรุง และห้องทำงานของเจ้าหน้าที่

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ที่ได้จากการวิจัย คือ การ จัดบริการในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี สื่อการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี และการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี มีทั้งหมด 5 ประเด็น ดังนี้

1. ประเภทศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ควรจัดตั้งศูนย์การ เรียนรู้ดนตรีเป็นแบบเอกเทศ* คือ เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่แยกอิสระจากห้องเรียน ดำเนินงานแบบอิสระ โดยมีสาขาวิชาดนตรีศึกษาเป็นผู้ดำเนินงานรับผิดชอบ มีลักษณะเป็นห้องหรือสถานที่เอกเทศ และตั้ง อาคารอยู่ในที่ซึ่งเป็นศูนย์กลางอาคารเรียนต่างๆ ของสาขาวิชาดนตรีศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ ประหยัด จีระวรพงศ์ (2529) และบุญเกื้อ ควรหาเวช (2545) ที่ว่า ศูนย์การเรียนรู้แยกเป็นเอกเทศ นอกห้องเรียน ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่จัดเป็นศูนย์กิจกรรมโดยเฉพาะ มีสถานที่ในการเรียนรู้สำหรับผู้ เรียนโดยเฉพาะ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ศูนย์การเรียนรู้ที่ใช้เป็นห้องปฏิบัติการ ซึ่งจัดให้ เป็นสถานที่สำหรับฝึกปฏิบัติการในด้านต่างๆ 2) ศูนย์ข้อมูลวิชาการ ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ได้แยกจัด ประสพการณ์ความรู้ โดยมีสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้จัดเตรียมไว้ให้ได้มีโอกาสค้นคว้าด้วย ตนเองตามความสนใจและความพร้อม ไม่จำกัดวัย และระดับชั้นของผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิด

* หมายถึง ซอร์รายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

ของ Prager (1991) ที่ว่า ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะสาขาวิชา (Discipline-Based Support Centers) เป็นศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งให้บริการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนในสาขาวิชาเฉพาะต่างๆ เช่น ห้องปฏิบัติการทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และศูนย์การเรียนรู้อิสระ (Stand-Alone Learning Centers) เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่เปิดให้บริการแก่ผู้เรียนทั่วไป ที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ทักษะของตน

เช่นเดียวกับการจัดตั้งของศูนย์ปฏิบัติการดนตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2545 และ Learning Center at Berklee College of Music, 2006 ที่มีการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ดนตรีเป็นแบบเอกเทศ คือ ดำเนินงานแบบอิสระโดยมีสาขาวิชาดนตรีศึกษาเป็นผู้ดำเนินงานรับผิดชอบ มีลักษณะเป็นสถานที่เอกเทศ และตั้งอาคารอยู่ในที่ซึ่งเป็นศูนย์กลางอาคารเรียนต่างๆ ของสาขาวิชาดนตรีศึกษา นอกจากนี้ นิสิต นักศึกษา อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจัดตั้งอาคารศูนย์การเรียนรู้ด้านดนตรีอยู่ในที่ซึ่งเป็นศูนย์กลางอาคารเรียนต่างๆ ของสาขาวิชาดนตรีศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526) อำนวย เดชชัยศรี (2539) และงานวิจัยของวิชัย นิคมทรงธรรม (2530) ดวงสุดา แสงสุดา 2542 ที่ว่า สถานที่ตั้งศูนย์สื่อการศึกษาควรตั้งอยู่ในสถานที่ เป็นศูนย์กลาง เพื่อตัดปัญหาเรื่องการขนย้ายอุปกรณ์ และเพื่อความสะดวกในการขอใช้บริการ ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีได้

2. ด้านการจัดบริการ

ด้านการจัดบริการ จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ ประเภทการให้บริการในศูนย์การเรียนรู้ การให้บริการสื่อรูปแบบต่างๆ และการให้บริการสถานที่แก่บุคคลทั่วไป โดยมีรายละเอียดหน้าที่การให้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี ดังนี้

2.1 ประเภทการให้บริการในศูนย์การเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า ประเภทการให้บริการในศูนย์การเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ การบริการยืม-คืน เฉพาะภายในศูนย์* การบริการยืม-คืนระหว่างศูนย์* ต่างๆ* การค้นหาข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์* บริการสืบค้นข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต* ให้คำปรึกษาในการใช้สื่อการเรียนการสอน การผลิตสื่อการเรียนการสอน และการใช้ศูนย์ฯ อำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ และการผลิตสื่อการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกในการใช้ศูนย์ฯ วางแผนการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน จัดนิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ด้านดนตรี และจัดประชาสัมพันธ์สื่อประเภทสิ่งพิมพ์และนวัตกรรมเครื่องมือ สื่อ ใสตัทศนุอุปกรณ์ด้านดนตรี ซึ่งสอดคล้อง

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

กับผลงานวิจัยดวงสุดา แสงสุดา (2542) วิชัย นิมิตรธรรม (2530) วิชุนา ปาณบุญนัง (2540) สุรีย์พร ท่วมทอง (2544) รังรอง ดำรงวุฒิ (2547) ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543) สุธรรม บัวทอง (2538) สุพจน์ มานะลักษณ์เจริญ (2545) และสุรีย์ บาวเออร์ (สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2551) ได้กำหนดว่า การจัดบริการควรมีบริการยืม-คืน ทั้งภายในและระหว่างศูนย์ฯ ให้คำปรึกษาทางวิชาการ เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ตลอดจนแนะนำส่วนต่างๆภายในศูนย์ฯ นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอว่า ควรมีเครือข่ายข้อมูลทางด้านดนตรีเชื่อมโยงกับภายนอก

สอดคล้องกับกรรชิต จิตรทาน.เลขานุการด้านวัฒนธรรม, ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สัมภาษณ์, 16 กรกฎาคม 2550) และกรมศิลปากร (2551) กล่าวว่า ปัจจุบันกำลังดำเนินโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศการให้บริการด้านดนตรี นาฏศิลป์ งานจดหมายเหตุ และข้อมูลศิลปะที่สำคัญ ในโอกาสเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสเจริญพระชนมายุ 55 ปี โดย หอสมุดดนตรีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และ หอสมุดดนตรีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดแห่งชาติ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ สำนัก การสังคีต และศูนย์ปฏิบัติการดนตรี โดยมีโครงการปรับปรุง ขยาย และพัฒนา ระบบสารสนเทศ สำหรับงานดนตรี และงานด้านนาฏศิลป์ และเชื่อมต่อการจัดทำระบบสารสนเทศ เพื่อให้บริการ สำนักหอสมุดแห่งชาติ เทเวศน์ และโครงการขยายระบบบริการสู่สำนักหอสมุดแห่งชาติสาขาในส่วน ภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน 17 แห่ง เป็นการขยายการรองรับการให้บริการระยะไกลทั้งการสืบค้น ทั่วไปผ่านอินเทอร์เน็ต และการให้บริการสืบค้น และจัดทำสำเนาแบบละเอียด ตามสำนักงานสาขาใน ต่างจังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ โดยสามารถค้นหาเบื้องต้นจากที่บ้าน และใช้บริการแบบ ละเอียดได้จากสำนักงานสาขาให้บ้านที่สุด เช่นเดียวกับห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove Music (University of California, Berkeley, 2008) ให้บริการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ไปยังแหล่งสืบค้นต่างๆ เช่น Oxford Music Online Garland Encyclopedia of World Music Online Naxos Music Library Naxos Music Library Jazz ฯลฯ โดยนักศึกษาต้องมีรหัสการเข้าใช้งาน เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย เมืองไฟร์บวร์ก (Albert-Ludwigs-Universität Freiburg) (สุพจน์ มานะลักษณ์เจริญ, 2545) มีการ ให้บริการยืมหนังสือข้ามประเทศในภาคพื้นยุโรป หรือยืมจากอเมริกา

2.2 การให้บริการสื่อรูปแบบต่างๆ

จากผลการวิจัยพบว่า การให้บริการสื่อรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม คือ การจัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์รูปแบบต่าง ๆ สำหรับการศึกษาและผลิตสื่อการสอนทุกประเภท จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก

สำหรับงานด้านการผลิตและช่วยสอน บริการสื่อการเรียนการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร นิตยสารดนตรี ฯลฯ บริการให้ชมวิดีโอ วีซีดี หรือดีวีดีเกี่ยวกับด้านดนตรี และบริการ สื่อมัลติมีเดีย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยวิชัย นิมทรงธรรม (2530) วิชุนา ปาณปฺณณัง (2540) สุริย์พร ท้วมทอง (2544) รั้งรอง ดำรงวุฒิ (2547) ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543) และสุธรรม บัวทอง (2538) ที่ได้กำหนดว่า การให้บริการควรมีการสำรวจความต้องการในการใช้สื่อการเรียนการสอน จัดผลิต จัดหาและรวบรวมสื่ออุปกรณ์ คัดเลือก จัดการ และผลิตสื่อ นอกจากนี้ นิสิต นักศึกษา อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรมีการดูแล บำรุง รักษา อุปกรณ์ให้มี สภาพที่ดีอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะใช้งานได้ * และสถานที่ในการให้บริการควรมีขนาดที่เพียงพอต่อจำนวน ความต้องการนิสิต นักศึกษา ในสถาบัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิชัย นิมทรงธรรม (2530) วิชุนา ปาณปฺณณัง (2540) และสุริย์พร ท้วมทอง (2544) พบว่า ควรมีหน่วยงานบริการพัฒนาและปรับปรุง สื่อ ดูแลบำรุงรักษา ซ่อมแซมสื่ออุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้เสมอ และมีระบบในการจัดเก็บ

2.3 การให้บริการสถานที่แก่บุคคลทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่า การให้บริการสถานที่แก่บุคคลทั่วไปที่เหมาะสม คือ สถานที่เพื่อจัดการศึกษาซ่อมเสริม ฝึกอบรม และการวิจัย แก่บุคคลทั่วไป สถานที่เพื่อเรียนทักษะเพิ่มเติมแก่บุคคลทั่วไป* สถานที่จัดกิจกรรมการแสดงดนตรีแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป* และเป็นศูนย์กลางการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ และเผยแพร่ข่าวสารทันสมัย* ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Beswick (1972) และผลงานวิจัยของวิชุนา ปาณปฺณณัง (2540) รั้งรอง ดำรงวุฒิ (2547) และทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543) ที่ได้กำหนดว่า ควรมีการจัดบริการสถานที่ให้แก่บุคคลทั่วไป หรือ ชุมชน และมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน* จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุอุปกรณ์ดนตรี และสื่อโสตทัศนูปกรณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สื่อสิ่งพิมพ์

จากผลการวิจัยพบว่า นิสิต นักศึกษา อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีหนังสือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรี เอกสารตำราเรียน/แบบเรียนเกี่ยวกับดนตรี หนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรมดนตรี สารานุกรมดนตรี หนังสือหายาก เช่น หนังสือต้นฉบับ โน้ตเพลงต้นฉบับที่มี

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

ความเก่าแก่ รายงานการวิจัย/ ค้นคว้า ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี (Research Collection) ผลงานนิสิตระหว่างเรียนที่ดีเด่น/ ผลงานโครงการของนิสิตชั้นปีที่ 4 (Senior Project) โน้ตเพลงต่างๆ หนังสือแนะนำแนวการศึกษาเกี่ยวกับดนตรี นิตยสารดนตรี วารสารดนตรี หลักสูตรด้านดนตรีของสถาบันต่างๆ ชุดการสอน รูปภาพ เช่น เครื่องดนตรีประเภทต่างๆ นักประพันธ์เพลง เป็นต้น และแผนภูมิ เช่น การเปิด-ปิดนิ้วของเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526) กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540) และผลงานวิจัยของ จินตนา ผลสนอง (2540) กำหนดว่า ศูนย์การเรียนรู้ควรมีสื่อการเรียนการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ แบบเรียน ตำรา เอกสาร วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สำหรับการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนในศูนย์การเรียนรู้ นอกจากนี้ห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove (University of California, Berkeley, 2008) ห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore Music ของมหาวิทยาลัยเยล (Yale University, 2006) และห้องสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) มีการให้บริการสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะด้านดนตรี เช่น หนังสือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรี เอกสาร/ตำราเรียน/แบบเรียนเกี่ยวกับดนตรี หนังสืออ้างอิง หนังสือหายาก เช่น หนังสือต้นฉบับ โน้ตเพลงต้นฉบับที่มีความเก่าแก่ นิตยสารดนตรี วารสารดนตรี โน้ตเพลง และรายงานการวิจัย/ ค้นคว้า ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี (Research Collection) เป็นต้น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีข้อมูลวิจัยเกี่ยวกับดนตรีบำบัดด้วยเพื่อรองรับความเกี่ยวเนื่องกับวิชาดนตรีศึกษาในอนาคต และดนตรีชาติพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove (University of California, Berkeley, 2008) ที่ให้บริการงานวิจัยเฉพาะสาขาเอก มีการจัดเก็บงานวิจัยทางด้านดนตรีวิทยา (musicology) และดนตรีชาติพันธุ์ (ethnomusicology) เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทางด้านสาขานี้โดยเฉพาะ

3.2 สื่อวัสดุอุปกรณ์ดนตรี

จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีเครื่องดนตรีขนาดใหญ่ เช่น เปียโน หรือแกรนด์เปียโน เป็นต้น โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องกันว่าควรมีเปียโน หรือแกรนด์เปียโนอย่างน้อย 1 ตัว สอดคล้องกับ Learning Center at Berklee College of Music, 2006 ศูนย์ปฏิบัติการดนตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2545 และห้องสมุดดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (กิตติมา ธาธาธิรภาพ. บรรณารักษ์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2550) มีเครื่องดนตรีขนาดใหญ่ คือ เปียโน ให้บริการอยู่ในศูนย์ฯ สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรม แต่ในทางกลับกันผู้เชี่ยวชาญให้ทางเลือกว่า ควรนำงบประมาณส่วนนั้นมาใช้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องทางด้านดนตรีเพิ่มเติม เช่น Metronome Tuner และซ้อมเสียง เป็นต้น การมีเครื่องดนตรีขนาดใหญ่จะเปลืองพื้นที่ หากมีความจำเป็นต้องใช้สำหรับการเรียนการสอนหรือสาธิต

ควรขอใช้สถานที่จากห้องเรียน หรือห้องที่ใช้จัดการแสดงที่มีอยู่ ส่วนตัวอย่างเครื่องดนตรี ผู้เชี่ยวชาญ เสนอว่าควรมีตัวอย่างเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ที่ไม่ใช่เครื่องดนตรีตะวันตกเพิ่มเติม โดยมีการจัดใน ลักษณะพิพิธภัณฑ์สถาน เป็นนิทรรศการถาวร สอดคล้องกับหอสมุดดนตรีพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และห้องสมุดดนตรีพุทธระหม่อมสิรินธร (ขวัญเจริญ แพรกทอง, 2547 หอสมุด แห่งชาติ, ม.ป.ป.) มีเครื่องดนตรีขนาดใหญ่ คือ เปียโนสองทาง และเครื่องดนตรี Chromatic Harp หลังแรกของไทย ตั้งแสดงให้ผู้เข้ามาใช้บริการได้ชม นอกจากนี้ทั้งนิสิต นักศึกษา อาจารย์ และ ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรมี แผ่นซีดีเพลงดนตรีไทย/สากล เทปเพลงดนตรีไทย/ สากล วิดีโอเทปหรือเทปโทรทัศน์ การแสดงดนตรีไทย/สากล แผ่นวีซีดีและดีวีดี การแสดงดนตรีไทย/ สากล แผ่นวีซีดีและดีวีดี ประเภทภาพยนตร์เพลง (Musical film) สอดคล้องกับแนวคิดของกิดานันท์ มลิทอง (2544) และงานวิจัยของวิชา ปาณปถุณัง (2540) ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543) และ จินตนา ผลสนอง (2540) ได้เสนอว่า สื่อวัสดุอุปกรณ์ในศูนย์การเรียนรู้ ควรประกอบด้วย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ สื่อประเภทซีดีรอม สื่อประเภทมัลติมีเดีย และสื่อประเภทไมโครคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สอดคล้องกับหอสมุดดนตรีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ห้องสมุดดนตรี พุทธระหม่อมสิรินธร (ขวัญเจริญ แพรกทอง, 2547 หอสมุดแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove (University of California, Berkeley, 2008) ห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore Music ของมหาวิทยาลัยเยล (Yale University, 2006) และห้องสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) มีการให้บริการสื่อวัสดุอุปกรณ์ดนตรีในศูนย์การเรียนรู้ เช่น แผ่นซีดี เพลง เทปเพลง วิดีโอเทปหรือเทปโทรทัศน์ แผ่นวีซีดีและดีวีดีการแสดงดนตรี เป็นต้น

นอกจากนี้สื่อประเภทเสียงจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทเพลงดนตรีไทย และ ประเภทเพลงดนตรีสากล ดังนี้ 1) ประเภทเพลงดนตรีไทย ประกอบด้วยเพลงประเภทต่างๆ ดังนี้ เพลงเดี่ยวเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เพลงพื้นบ้านไทย ประเภทเพลงขับร้อง เช่น เพลงเถา เพลงตับ และ เพลงเกร็ด เป็นต้น ประเภทเพลงบรรเลง เช่น เพลงโหมโรง เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรื่อง เพลงทางเครื่อง และเพลงออกภาษา เป็นต้น 2) ประเภทเพลงของดนตรีสากล ประกอบด้วยเพลงประเภทต่างๆ ดังนี้ เพลงเดี่ยว เครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เพลงพื้นบ้านประเทศต่างๆ ประเภทของบทเพลง เช่น ซิมโฟนี (Symphony) คอนแชร์โต (Concerto) โอเปร่า (Opera) ดนตรีบรรยายเรื่องราว (Program Music) บัลเลต (Ballet) แชมเบอร์มิวสิก (Chamber Music) โซนาตา (Sonata) เพลงชุด (Suite) เพลงร้อง เช่น ออราทอริโอ (Oratorio) แคนตาตา (Cantata) แมส (Mass) แชนท์ (Chant) ฯลฯ เพลงสไตล์ต่างๆ และ เพลงป๊อปปูล่า (Popular Music) โดยผู้ทรงคุณวุฒิเสนอว่าควรมีการจัดประเภทเพลงตามสไตล์ของ บทเพลง เช่น ดนตรีคลาสสิก ดนตรีไทย แจ๊ส ดนตรีเอเชีย ดนตรีพื้นบ้าน และดนตรีโลก เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องกับกิตติมา ธารารัทธิภาพ (สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2550) กล่าวว่า ห้องสมุดดนตรีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีการจัดเรียงเพลงตามประเภทของบทเพลง คือ ดนตรีคลาสสิก แจ๊ส ดนตรีโลก ดนตรีพื้นบ้าน และป๊อปปูล่า

3.3 สื่อโสตทัศนูปกรณ์

จากผลการวิจัยพบว่า นิสิต นักศึกษา อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีเครื่องเสียง โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องเล่นเทปตลับ เครื่องเล่นซีดี ดีวีดี/mp3/mp4 คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นแบบพกพาที่รองรับไฟล์ดิจิทัล เช่น iPod สื่อที่ใช้สายเคเบิล จานดาวเทียม เช่น เคเบิลทีวี อินเทอร์เน็ต เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543) และจินตนา ผลสนอง (2540) ได้เสนอว่า สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ควรประกอบด้วย เครื่องรับวิทยุ เครื่องเล่นเทปตลับ เครื่องฉายวีดิทัศน์ ชุดรับสัญญาณดาวเทียม ปลายินเทศ ม้วนเทปคาสเซตต์ ชุดวิชาต่างๆ เครื่องคอมพิวเตอร์ แผนที่จังหวัด แผนที่หมู่บ้าน มีมุมหนังสือพิมพ์และวารสาร มุมวัฒนธรรมพื้นบ้าน มุมข้อมูลท้องถิ่น และหูฟัง เช่นเดียวกับ Recorded Sound Center ของหอสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) ห้อง Harold E. Samuel Recordings ของห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore Music (Yale University, 2006) และ Learning Center at Berklee College of Music (2006) ที่มีการให้บริการสื่อโสตทัศนูปกรณ์ เช่น เครื่องเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องเล่นเทปตลับ เครื่องเล่นซีดี ดีวีดี/mp3/mp4 คอมพิวเตอร์ และหูฟัง โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอว่า เครื่องเสียง และโทรทัศน์ ควรมีบริการหูฟัง เพื่อไม่รบกวนผู้อื่น

4. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมกลุ่ม การจัดกิจกรรมรายบุคคล และกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีการสอนเนื้อหาตามระดับความสามารถของผู้เรียน สอดคล้องกับ Learning Center at Berklee College of Music (2006) และศูนย์ปฏิบัติการดนตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร (2545) ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามระดับความสามารถ และความสนใจ

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

ของนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป โดยมีการสอนทั้งรายบุคคลและการสอนเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ควรมีการจัดประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ด้านดนตรี* การจัดนิทรรศการที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์แก่ผู้ให้บริการ เช่น วันสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีการแสดงคอนเสิร์ตของวงต่างๆ * การจัดแสดงแนะนำ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ด้านดนตรี ใหม่ประจำเดือน หรือตามวาระ และการจัดแนะแนวการศึกษาเกี่ยวกับดนตรี* ซึ่งสอดคล้องกับห้องสารสนเทศดนตรีเรวัต พุทธิพันธ์ (ขวัญเจริญ แพรกทอง, 2547; สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549) ห้องสมุดดนตรีหูลกระหม่อมสิรินธร (ขวัญเจริญ แพรกทอง, 2547; หอสมุดแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (University of California, Berkeley, 2008) และห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore ของมหาวิทยาลัยเยล (Yale University, 2006) ที่มีการจัดประชาสัมพันธ์ห้องสมุดดนตรี จัดนิทรรศการที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์แก่ผู้ให้บริการ เช่น วันสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี การแสดงคอนเสิร์ตของวงต่างๆ การจัดแสดง แนะนำ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ดนตรี ใหม่ประจำเดือน หรือตามวาระ และการจัดแนะแนวการศึกษาเกี่ยวกับดนตรี มีการรวบรวมประวัติและผลงานบุคคลสำคัญทางดนตรี รวมทั้งของส่วนตัวต่างๆ เช่น โน้ตเพลง เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแต่งเพลง หรือสิ่งพิมพ์ที่ผู้อื่นเขียนถึง โดยจัดแสดงเป็นนิทรรศการถาวร และมีการจัดเสวนาทางวิชาการทางด้านดนตรีตามวาระ ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอว่า ควรจัดมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการโดยอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี เช่น การเสวนา ประชุมวิชาการ อภิปราย ได้วาที เป็นต้น เป็นครั้งคราว เช่น การแนะนำเว็บไซต์ดนตรีที่ดีและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง การเผยแพร่บทความด้านดนตรีของไทย สอดคล้องกับแนวคิดของกรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2540 และงานวิจัยของอรพรรณ พรสีมา, 2542 วิชุนา ปาณปญณัง, 2540 ธนพล อเนกสิทธิสิน, 2547 ที่กล่าวว่า ควรมีการจัดกิจกรรมพิเศษต่างๆ เช่น มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญต่างๆ จัดประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ และสื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่ทันสมัย การจัดนิทรรศการให้ความรู้ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

4.2 การจัดกิจกรรมกลุ่ม*

จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาตามหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนเป็นกลุ่ม* สอดคล้องกับ Learning Center at Berklee College of Music (2006) ศูนย์ปฏิบัติการดนตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2545 และงานวิจัยของทวิวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543) ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามระดับความสามารถ และความสนใจของนิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป โดยมีการสอน

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

เป็นกลุ่ม นอกจากนี้ควรมีการจัดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นกลุ่ม* การจัดการเรียนแบบ ศูนย์การเรียนรู้คอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม เกี่ยวกับโปรแกรมพื้นฐานด้านดนตรี เช่น Finale, Sibelius, Garage Band, Logic Pro เป็นต้น* ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมของ Learning Center at Berklee College of Music (2006) มีการฝึกอบรมการใช้โปรแกรมต่างๆ เป็นรายกลุ่ม เช่น Berklee Laptop Package (BLP) OSX Reason Finale DP4 และโปรแกรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากโปรแกรม ดนตรี นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมการชมวีดิโอ วีซีดี หรือดีวีดี เป็นกลุ่ม เช่นเดียวกับห้องสมุด ดนตรี Jean Gray Hargrove ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (University of California, Berkeley, 2008) ห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore ของมหาวิทยาลัยเยล (Yale University, 2006) และ หอสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) มีการจัดห้องชมวีดิโอ วีซีดี หรือดีวีดี เป็นกลุ่ม นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมการแสดงดนตรีเป็นวงขนาดเล็ก (Chamber Music) โดยเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนรวมกลุ่มตามความสนใจ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันตามกลุ่มความสนใจ และเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนตามความสามารถที่ใกล้เคียงกัน จัดกิจกรรมแยกตามระดับความสามารถ เช่นเดียวกับ Learning Center at Berklee College of Music (2006) คำนี้ถึงการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอหัวข้อที่ตนสนใจต้องการจะเรียน และและเลือกหัวข้อที่นิสิต นักศึกษาที่มีความสนใจเหมือนกัน และจัดการฝึกอบรมขึ้นเป็นกลุ่ม

4.3 การจัดกิจกรรมรายบุคคล*

จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาตามหลักสูตร ให้แก่ผู้เรียน เป็นรายบุคคล สอดคล้องกับ Learning Center at Berklee College of Music (2006) ศูนย์ปฏิบัติการดนตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2545 และงานวิจัยของทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543) ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามระดับความสามารถ และความสนใจของนิสิต นักศึกษา และบุคคล ทั่วไป โดยมีการสอนเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมสอนเครื่องดนตรีตามวิชาเอกเป็น รายบุคคล* เช่นเดียวกับ Learning Center at Berklee College of Music (2006) ควรมีการเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นรายบุคคล กิจกรรมการชมวีดิโอ วีซีดี หรือดีวีดี เป็นรายบุคคล เช่นเดียวกับ ห้องวารสารสนเทศดนตรีเรวัต พุทธินันท์ (ขวัญเจริญ แพรกทอง, 2547; สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549) ห้องสมุดดนตรีทุกกระหม่อมสิรินธร (ขวัญเจริญ แพรกทอง, 2547; หอสมุดแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (University of California, Berkeley, 2008) ห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore ของ

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยเยล (Yale University, 2006) และหอสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) มีกิจกรรมชมวีดีโอ วีซีดี หรือดีวีดี เป็นรายบุคคล ส่วนห้องสมุดดนตรีไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547; วรรณิต จิตรทาน.เลขานุการด้านวัฒนธรรม, ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **สัมภาษณ์**, 16 กรกฎาคม 2550) ให้บริการข้อมูลด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทยแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา นักวิจัย และบุคคลทั่วไป ผ่านระบบสารสนเทศสำหรับให้บริการภายในห้องสมุดดนตรีไทย นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมการแสดงเดี่ยวดนตรี (Solo)* เช่นเดียวกับการจัดกิจกรรมของ Learning Center at Berklee College of Music (2006) และศูนย์ปฏิบัติการดนตรี มหาวิทยาลัย วนเรศวร, 2545 มีการจัดกิจกรรมการแสดงเดี่ยวดนตรี (Solo) โดยเป็นการแสดงจากนิสิต นักศึกษา ที่เรียนจบคอร์สจากการเรียนซ่อมเสริมภายใต้ศูนย์ฯ หรือจากนักดนตรีที่ได้รับเชิญมา

4.4 การจัดกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป*

จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีการศึกษาซ่อมเสริม ฝึกอบรม และการวิจัย แก่บุคคลทั่วไป การเรียนทักษะเพิ่มเติมแก่บุคคลทั่วไป การจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป การจัดกิจกรรมร่วมมือกับสถาบันและองค์กรอื่นๆ เช่น กรมศิลปากร ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย สถาบันดนตรียามาฮ่าฯลฯ * และการจัดกิจกรรมในช่วงปิดเทอม เช่น การสอนทักษะเครื่องดนตรี ชนิดต่างๆ การสอนทฤษฎีดนตรี แก่บุคคลทั่วไป* โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอว่า ควรมีการจัดกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไปเป็นครั้งคราว ตามโอกาสที่เหมาะสม โดยการจัดกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป เช่น การแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับต่างประเทศ การสอนดนตรีให้เด็กด้วยโอกาสในต่างจังหวัด การจัดกิจกรรมสำหรับเยาวชนที่สนใจดนตรี เพื่อสร้างพื้นฐานที่ดี เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2540) และงานวิจัยของวิชานา ปาณบุญณัง (2540) ที่กล่าวว่า ควรมีการจัดกิจกรรมร่วมมือกับสถาบันและองค์กรอื่นๆ นอกจากนี้ Learning Center at Berklee College of Music (2006) มีการจัดกิจกรรมการศึกษาซ่อมเสริม ฝึกอบรม และการวิจัย แก่บุคคลทั่วไป การเรียนทักษะเพิ่มเติมแก่บุคคลทั่วไปด้วย

* หมายถึง ขอรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ออนไลน์ในสถาบันอุดมศึกษา

5. ด้านการจัดพื้นที่

ด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ การจัดพื้นที่สำหรับให้บริการ การจัดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ และการจัดพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การจัดพื้นที่สำหรับให้บริการ

จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีพื้นที่สำหรับทำงานของบุคลากร บริการยืม-คืน* พื้นที่สำหรับเก็บสื่อโสตทัศนฯ ยืม-คืน ตรวจเช็ค ซ่อมบำรุงสื่อโสตทัศนฯ* ห้องบริการสืบค้นข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต* สอดคล้องกับห้องสารสนเทศดนตรีเรวัต พุทธิพันธ์ (ขวัญเจริญ แพรกทอง, 2547; สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549) ห้องสมุดดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (กิตติมา ธาราธิรภาพ. บรรณารักษ์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2550) ห้องสมุดดนตรีทุลกระหม่อมสิรินธร (ขวัญเจริญ แพรกทอง, 2547; หอสมุดแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (University of California, Berkeley, 2008) ห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore ของมหาวิทยาลัยเยล (Yale University, 2006) และหอสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) ที่มีการจัดบริการพื้นที่สำหรับยืม-คืนพื้นที่สำหรับทำงานของบุคลากร ห้องบริการสืบค้นข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และพื้นที่สำหรับเก็บสื่อโสตทัศนฯ นอกจากนี้ควรมีพื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการ พื้นที่พักผ่อน และให้บริการเครื่องดื่มแก่ผู้ให้บริการ พื้นที่ภายนอกศูนย์ฯ เป็นลานแสดงดนตรี* และพื้นที่สำหรับมุมความรู้* นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญเสนอว่า ควรมีโทรทัศน์ออกอากาศกิจกรรมดนตรีสดจากต่างประเทศ หรือรายการด้านดนตรีที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับหอสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) มีการจัดพื้นที่สำหรับให้บริการชมการออกอากาศกิจกรรมดนตรีสดจากต่างประเทศ หรือรายการด้านดนตรี และพื้นที่พักผ่อน เป็นร้านกาแฟ

5.2 การจัดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีพื้นที่สำหรับศึกษารายบุคคล* พื้นที่ว่างสำหรับทำกิจกรรม โดยเฉพาะ อยู่มุมหนึ่งหรือด้านหนึ่ง แยกออกจากบริเวณอื่นๆ* พื้นที่สำหรับศึกษาสื่อโสตทัศนฯ โดยเฉพาะ ห้องฉายวีดิทัศน์โดยเฉพาะ* และมุมสำหรับบริการซีดีรอม และมัลติมีเดีย สอดคล้องกับห้องสารสนเทศดนตรีเรวัต พุทธิพันธ์ (ขวัญเจริญ แพรกทอง, 2547; สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549) ห้องสมุดดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (กิตติมา ธาราธิรภาพ.

* หมายถึง ข้อมูลรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

บรรณารักษ์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2550) ห้องสมุดดนตรีทุลกระหม่อมสิรินธร (ขวัญเจริญ แพรกทอง, 2547; หอสมุดแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove ของมหาวิทยาลัย แคลิฟอร์เนีย (University of California, Berkeley, 2008) ห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore ของมหาวิทยาลัยเยล (Yale University, 2006) และหอสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) ที่มีการจัดพื้นที่หรือห้องสำหรับศึกษาสื่อโสตทัศนฯ ห้องฉายวิดีโอ มุมสำหรับ บริการซีดีรวม และมัลติมีเดียโดยเฉพาะ พื้นที่สำหรับศึกษารายบุคคล และพื้นที่ว่างสำหรับทำกิจกรรม โดยเฉพาะ โดยอยู่มุมหนึ่งหรือด้านหนึ่ง แยกออกจากบริเวณอื่นๆ

5.3 การจัดพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ

จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีห้องสำหรับทำกิจกรรมรายบุคคลหรือรายกลุ่ม* พื้นที่สำหรับการใช้สื่อคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะ และแยกจากบริเวณอื่นๆ* สอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์เดน, 2545 อรพรรณ พรสีมา, 2542 และงานวิจัยของสุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์, 2538 ธนพล อเนกสิทธิสิน, 2547 ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ, 2543 ที่ควรจัดพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมรายบุคคลหรือรายกลุ่ม และแยกออกจากบริเวณอื่นๆ เพื่อจัดสิ่งรบกวนสมาธิของผู้เรียน เช่นเดียวการจัดพื้นที่ของ Learning Center at Berklee College of Music (2006) และศูนย์ปฏิบัติการดนตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2545 ที่มีพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมโดยเฉพาะ และแยกจากบริเวณอื่นๆ นอกจากนี้ควรมีห้องอัดเสียงที่มีคุณภาพ* และห้องสำหรับจัดแสดงคอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music) สอดคล้องกับการจัดพื้นที่ของ Learning Center at Berklee College of Music (2006) ห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove (University of California, Berkeley, 2008) และ Recorded Sound Center ในหอสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) ที่มีการจัดพื้นที่เป็นห้องสำหรับอัดเสียง และบริการสื่อโสตทัศนฯ และห้องประชุมขนาดเล็กที่สามารถจัดแสดงคอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music) ได้

จากการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรีทั้ง 3 ประเภท ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นการจัดวางพื้นที่การใช้งาน ตามลักษณะของสื่อและกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ด้านดนตรี โดยสามารถเป็นพื้นที่การใช้งานออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนหน้า ส่วนกลาง และส่วนหลัง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

* หมายถึง ขอรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

พื้นที่ส่วนหน้า คือ บริเวณทางเข้าออกของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีเป็นพื้นที่สำหรับการให้บริการ โดยทางเข้าออกของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีควรอยู่ใกล้ถนน หากเป็นไปได้ควรมีทางเข้าออกสองทาง คือ สำหรับเจ้าหน้าที่ และสำหรับผู้เข้าใช้บริการ บริเวณทางเข้า-ออกควรเป็นโถงโล่ง เพื่อใช้เป็นพื้นที่สำหรับจัดป้ายนิเทศและนิทรรศการ ลานจัดกิจกรรมการแสดงคอนเสิร์ต ทั้งภายใน/ภายนอก ศูนย์การเรียนรู้ พื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ ให้บริการต้อนรับ หรือให้คำปรึกษา และบริการยืม-คืน มุมบริการสืบค้นข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และมุมพักผ่อน ให้บริการเครื่องดื่มแก่ผู้ใช้บริการ หรือร้านค้ากาแฟ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญ เสนอว่า ควรจัดเครื่องดนตรีไว้มุมเฉพาะหรือห้องเล็กๆ เพื่อไม่รบกวนห้องอื่นๆ สอดคล้องกับแนวคิดไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2526 วนิดา จึงประสิทธิ์, 2532 และงานวิจัยของดวงสุดา แสงสุดา, 2542 ที่ว่าพื้นที่ต้อนรับและจัดแสดงผลงาน พื้นที่นี้ควรอยู่ส่วนหน้าของศูนย์ฯ ควรเป็นที่โล่ง ถ้าอยู่บริเวณทางเข้าออกจะเหมาะสมมาก เนื่องจากป้ายนิเทศเป็นสิ่งที่จะช่วยประชาสัมพันธ์ได้ดี รวมทั้งช่วยกระตุ้นเชิญชวนให้เกิดความสนใจอยากมาใช้บริการภายในศูนย์ฯ พื้นที่สำหรับแสดงป้ายนิเทศ และนิทรรศการ อาจจะใช้บริเวณส่วนหน้า หรือด้านนอกของศูนย์ฯ ก็ได้ เช่นเดียวกับพื้นที่ส่วนหน้าของห้องสมุดดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (กิตติมา ธารารัษฎาภพ. บรรณารักษ์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2550) Learning Center at Berklee College of Music (2006) ห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore ของมหาวิทยาลัยเยล (Yale University, 2006) ห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove (University of California, Berkeley, 2008) และหอสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) ที่มีการจัดพื้นที่ส่วนหน้าเป็นโถงโล่ง สำหรับการจัดนิทรรศการ เป็นส่วนพื้นที่สำหรับการให้บริการห้องบุคลากร พื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ ให้บริการต้อนรับ หรือให้คำปรึกษา บริการยืม-คืน และมุมบริการสืบค้นข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

พื้นที่ส่วนกลาง ถัดเข้ามาจากพื้นที่สำหรับการให้บริการ เป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ จัดวางชั้นหนังสือด้านดนตรี งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และวารสาร พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต พื้นที่สำหรับศึกษารายบุคคลหรือรายกลุ่ม พื้นที่ว่างสำหรับทำกิจกรรมโดยเฉพาะ อยู่มุมหนึ่งหรือด้านหนึ่ง พื้นที่สำหรับศึกษาสื่อทัศนียภาพโดยเฉพาะ มุมสำหรับบริการซีดีรอม และมัลติมีเดีย ห้องฉายวีดิทัศน์โดยเฉพาะ ห้องสัมมนา และห้องประชุมขนาดเล็ก สอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์เดน, 2545 อรพรรณ พรสีมา, 2542 และวนิดา จึงประสิทธิ์, 2532 และงานวิจัยของดวงสุดา แสงสุดา, 2542 ที่กล่าวว่า พื้นที่สำหรับการเรียนรู้ควรจัดไว้ในเนื้อที่เฉพาะเพื่อขจัดสิ่งรบกวนสมาธิของผู้เรียน และควรอยู่บริเวณใกล้เจ้าหน้าที่ที่พอจะควบคุมได้ เช่นเดียวกับห้องสมุดดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (กิตติมา ธารารัษฎาภพ. บรรณารักษ์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2550)

ห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (University of California, Berkeley, 2008) และห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore ของมหาวิทยาลัยเยล (Yale University, 2006) และหอสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) ที่มีการจัดพื้นที่ดังกล่าว ถัดเข้ามาจากส่วนพื้นที่สำหรับการให้บริการ

พื้นที่ส่วนหลัง เป็นพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เสียงอาจทำให้รบกวนกับผู้ที่ต้องการความเงียบ จึงควรแยกออกห่างกับพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ ในส่วนนี้ประกอบด้วย พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์สำหรับทำงานเพลง ห้องสำหรับจัดกิจกรรมรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ห้องแสดงคอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music) ห้องอัดเสียงที่มีคุณภาพ ห้องเก็บซ่อมบำรุง และห้องทำงานของเจ้าหน้าที่ สอดคล้องกับการจัดพื้นที่ของห้องสมุดดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล (กิตติมา ธาราธิรภาพ. บรรณารักษ์, สัมภาษณ์, 11 มิถุนายน 2550)

Learning Center at Berklee College of Music, 2006 ห้อง Harold E. Samuel Recordings ของห้องสมุดดนตรี The Irving S. Gilmore Music (Yale University, 2006) ห้องสมุดดนตรี Jean Gray Hargrove ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (University of California, Berkeley, 2008) และ Recorded Sound Center ของหอสมุดกลาง Ellis (University of Missouri – Columbia, 2008) มีการจัดพื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์สำหรับทำงานเพลง ห้องสำหรับจัดกิจกรรมรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ห้องแสดงคอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music) ห้องอัดเสียงที่มีคุณภาพ ห้องเก็บซ่อมบำรุง และห้องทำงานของเจ้าหน้าที่ อยู่ในส่วนหลังของศูนย์ เพื่อไม่รบกวนกับส่วนอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันอุดมศึกษา หรือหน่วยงานใดด้านดนตรี สามารถนำผลการวิจัย ไปจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาได้ หากไม่สามารถจัดตั้งได้ตามต้นแบบที่นำเสนอ สามารถปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม โดยข้อรายการที่มีเครื่องหมาย * คือ ข้อรายการที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ส่วนข้อรายการอื่น คือ ข้อรายการประกอบที่จะทำให้ศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์ และสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สถาบันอุดมศึกษา หรือหน่วยงานใดด้านดนตรี สามารถนำผลการวิจัยไปจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาได้ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา แก่ผู้บริหาร หรือหน่วยงานอื่นๆ ในระดับสูงขึ้นไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบด้านอื่นๆ ที่จะส่งผลต่อการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรี เช่น ผู้บริหาร นโยบาย และงบประมาณ ขององค์กรต่างๆ ฯลฯ
2. ควรมีการศึกษาด้านการออกแบบพื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ดนตรีโดยเฉพาะเพิ่มเติม เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดสรรพื้นที่ใช้สอยภายในศูนย์การเรียนรู้อย่างคุ้มค่า